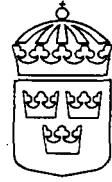

Kulturutskottets betänkande

1989/90:KrU2

Vissa lotterifrågor

1989/90
KrU2

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motioner om lotterifrågor, bl.a. om överföring av medel från statens spelverksamhet till idrottsrörelsen och om åtgärder för att öka de ideella organisationernas andel av spelmarknaden.

Utskottet konstaterar att krav på specialdestinering av vissa inkomster på statsbudgeten i allmänhet avvisats av riksdagen. Skälet härtill är att man anser att stödet till viss verksamhet främst bör prövas mot andra föreliggande utgiftsbehov. Utskottet framhåller mot denna bakgrund att idrotten har rätt till ett betydande samhällsstöd oberoende av att den via tipsverksamheten tillför statsverket inkomster samt att prövningen av stödet till idrotten får ske med utgångspunkt i det stödbehov som bedöms föreligga ställt i relation till andra behov. Enligt utskottets uppfattning finns det inte skäl att nu ompröva utskottets ställningstagande i fråga om specialdestinering av statens inkomster av lotterier och spel.

Riksidrottsförbundet kommer senare i höst att få ta ställning till ett förslag från Riksidrottsstyrelsen om tillsättandet av en parlamentarisk utredning om idrottsrörelsens ställning i samhället och samhällets stöd till idrotten. Utskottet anför att det framstår som naturligt att en sådan utredning kommer till stånd men uttalar att med hänsyn till vikten av att idrotten även i fortsättningen har en självständig ställning i förhållande till samhället det måste ankomma på idrottsrörelsen att väcka frågan hos regeringen om tillsättandet av en utredning på området. Mot bakgrund härav — och av att den reform för att ge folkrörelserna förbättrade möjligheter till inkomster av lotterier som riksdagen fattade beslut om förra året varit i kraft mindre än ett år — avstyrker utskottet motionsyrkanden som innefattar övergripande eller mer specifika krav på åtgärder i syfte att öka de ideella organisationernas andel av spelmarknaden och underlätta deras spelverksamhet.

I en reservation av företrädarna för m, fp och c föreslås att utskottet skall begära att en parlamentarisk utredning tillsätts för att undersöka möjligheterna att öka folkrörelsernas utbyte av den totala spelmarknaden. Utredningen bör också belysa frågan om förutsättningarna för att en större del av statens inkomster av lotterier och spel direkt och varaktigt överförs till folkrörelserna. Företrädaren för vpk vill i en

reservation att riksdagen skall begära att regeringen skall lägga fram förslag om hur ett anslag motsvarande tipsmedlens storlek årligen kan tillföras idrotts- och friluftslivet.

1989/90:KrU2

I betänkandet avstyrker utskottet även vissa motionsyrkanden som rör andra lotterifrågor, bland dem frågorna om inrättandet av en kultur- och folkrörelsefond och om reglerna för vissa föreningslotterier. Till denna del av betänkandet har fogats fyra reservationer.

Motionerna

1988/89:Kr205 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande av en kultur- och folkrörelsefond fr.o.m. budgetåret 1990/91 uppbyggd med en andel av skatter, avgifter och rörelseöverskott som tillfaller staten genom spel och lotterier enligt de riktlinjer som anges i motionen.

1988/89:Kr319 av Karin Ahrland (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett särskilt lotteristöd för kulturen.

1988/89:Kr417 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts mot favorisering i TV av statlig spelverksamhet.

1988/89:Kr501 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär utredning om en i förhållande till det nuvarande statsstödet alternativ finansiering av den svenska idrottsrörelsen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att öka de ideella organisationernas andel av spelmarknaden.

1988/89:Kr502 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en utökning av ideella organisationers andel av den totala spelmarknaden,

5. att riksdagen beslutar att penningvinster i lokala, regionala och riksomfattande föreningslotterier skall tillåtas enligt vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar slopa den beloppsmässiga begränsningen för penningvinster i lotterier,

7. att riksdagen beslutar slopa tillståndsplikten också för lokala föreningslotterier bedrivna från fast försäljningsställe,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om automatspel,

9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om rätt för ideella organisationer att anordna lotterier av samma typ som det s.k. trisslotteriet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ideella organisationers rätt att utveckla nya spelformer,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en generell och uthållig form för överförande av medel som inlevereras från Tipstjänst till idrottsrörelsen,

12. att riksdagen beslutar överföra 8 milj. kr. av Tipstjänsts under kommande budgetår inlevererade överskott till idrottsrörelsen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1988/89:Kr506 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag som innebär att överskottet från tipsmedlen överförs till idrotten i enlighet med vad i motionen anförts.

1988/89:Kr509 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överförande av vissa medel av Tipstjänsts överskott till idrottsrörelsen.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:Sk373.

1988/89:Kr513 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att spel med direktdragning även fortsättningsvis skall vara förbehållet föreningar av olika slag,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt statligt spel som inkräktar på föreningslivets inkomstmöjligheter.

Lotterilagstiftningen, m.m.

Allmänt

Den 1 januari 1983 trädde lotterilagen (1982:1011) i kraft. Lagen bygger i väsentliga delar på bestämmelserna i den tidigare gällande lotteriförordningen (1939:207). Sålunda får traditionella lotterier, automatspel, roulettspel och bingospel m.m. i princip anordnas endast efter tillstånd. Huvudregeln är alltså att behållningen skall tillfalla ideella ändamål eller gå till det allmänna. I den nya lagen har på olika punkter skrivits in den praxis som har utbildats vid tillståndsgivning enligt de tidigare reglerna. För lokala ideella föreningar innebar den nya lagstiftningen vissa förenklningar. Lotterinämnden har fått en central ställning i fråga om tillståndsgivning enligt lotterilagen.

Efter det att vissa begränsade ändringar gjorts i lagen under åren 1983—1986 ändrades efter förslag av regeringen lotterilagen i vissa väsentliga avseenden med giltighet fr.o.m. den 1 januari 1989 (prop. 1987/88:141, bet. KrU 22, rskr. 391). Samtidigt ändrades vissa lagar på skatteområdet. Folkrorelserna gavs vissa möjligheter till penningvinster i lotterier och bingospel. Vidare blev alla varulotterier, dvs. även bingo med enbart varuvinster, skattefria. Skatten på bingospel med penningvinster sänktes från 5,5 % till 3 % av omsättningen. Slutligen genom-

fördes ett flertal administrativa förenklingar. Tillståndstvånget för vissa lokala lotterier ersattes med en registrering. Ändringarna redovisas i vissa avseenden närmare i det följande.

Lotterier med penningvinster

Enligt 4 § lotterilagen får lotteri om pengar eller pengars värde inom landet inte utan särskilt tillstånd av regeringen anordnas för allmänheten i andra fall eller annan ordning än som anges i lagen. De möjligheter att ordna lotterier om pengar som lagen medger är begränsade. Sedan årsskiftet 1988-1989 medger lotterilagen i fråga om lotterier som ordnas av ideell förening med allmännyttigt ändamål att penningvinster får förekomma i andra lotterier än rikslotterier. Högsta vinsten i pengar skall dock i andra lotterier än bingospel inte få uppgå till mer än 500 kr. För bingospel gäller att penningvinster får uppgå till ett värde motsvarande ett halvt basbelopp, eller för närvarande 13 950 kr. I övrigt får penningvinster utgå endast i vissa lotterier — roulettspel, kortspel, tärningsspel och automatspel på fartyg i internationell trafik — och högsta vinstbeloppet på varje vinstmöjlighet i sådana spel är låga utom då det gäller automatspel, där vinsternas storlek inte maximeras i lagen.

Regeringen har meddelat tillstånd till vissa lotterier med penningvinster, nämligen i första hand lotterier som ordnas av de statliga bolagen Svenska Penninglotteriet AB och AB Tiptjänst samt totalisatorvadhållning vid hästtävlingar, som ordnas av AB Trav och Galopp (ATG). Här bör anmärkas att vadhållning i samband med hästtävlingar är att anse som lotteri i lotterilagens mening. Banker har också fått tillstånd att ordna lotterier med penningvinster. Syftet med dessa lotterier är att främja sparandet. I detta sammanhang bör också nämnas att lotterimyndigheten (lotterinämnden) får medge att i s.k. rikslotterier vinster får utgöras av värdepapper (se närmare härom nedan).

Regeringen har vid flera tillfällen avslagit ansökningar om tillstånd att anordna lotterier med penningvinster. År 1973 avslogs en ansökan om ett penninglotteri till förmån för Gamla stans restaurering. År 1984 avslogs en ansökan från Riksföreningen mot cancer om ett sådant lotteri.

I särskilda avsnitt (s. 8 och 9) lämnas en redovisning för de statliga lotteriernas och ATG:s verksamhet.

Egentliga lotterier, bingospel m.m.

Den 1 januari 1989 infördes i lotterilagen beteckningen egentliga lotterier. Med egentliga lotterier avses lotterier som inte är kedjebrevsspel eller liknande spel eller automatspel, roulettspel, tärningsspel, kortspel eller bingospel. Med traditionella lotterier avses sådana lotterier där antalet insatser och vinster samt värdet av dessa är bestämda i förväg enligt en uppgjord plan. Vinsterna utgörs i allmänhet av varor och presentkort på varor. Fr.o.m. den 1 januari 1989 får också penningvinster om högst 500 kr. förekomma i sådana lotterier som inte är rikslotterier.

I 11 § lotterilagen regleras främst egentliga lotterier och bingospel. Bestämmelserna omfattar dock även vissa övriga lotterier, nämligen motionsbingo och liknande lotterier. Lotterierna får ordnas endast av svenska juridiska personer som är ideella föreningar. Föreningen måste ha till huvudsakligt syfte att främja allmännyttigt ändamål inom landet och i sin verksamhet huvudsakligen tillgodose sådant ändamål. Vissa undantag från de angivna reglerna kan göras.

Enligt 12 § lotterilagen får vinsterna utgöras av pengar om högst 500 kr. under förutsättning av att lotteriet inte får bedrivas i flera län. I sådana lotterier som sist nämnts får dock till skillnad från vad som gäller övriga lotterier tillståndsmyndigheten — i sådana fall lotterinämden — medge att vinster utgörs av värdepapper. Föredragande departementschefen uttalade i proposition 1981/82:170 med förslag till lotterilag m.m. bl.a. följande (s. 126):

Det bör ankomma på nämnden att från fall till fall pröva frågan i vilken utsträckning värdepapper bör få förekomma som vinster. Utgångspunkten bör dock, liksom för närvarande, vara att vinsterna i dessa lotterier i allt väsentligt inte skall utgöras av värdepapper. I den mån värdepapper för närvarande förekommer i rikslotterier torde värdet av dessa, inkl. vinstskatten, som regel inte överstiga 10—15 % av vinsternas totala värde. Med hänsyn bl.a. till att varurabatter inte utgår för vinster som utgörs av värdepapper är intresset från lotterianordnarnas sida för vinster av detta slag i viss mån begränsat.

Vid tillståndsprövning enligt 11 § skall särskild hänsyn tas till vilket behov av lotteriinkomster som sammanslutningen kan anses ha för sin verksamhet samt till det utrymme för lotterier som kan antas finnas på marknaden. Vid bedömningen av behovet av inkomster från bingospel skall hänsyn främst tas till omfattningen av ungdomsverksamheten i sammanslutningar vars ändamål naturligen kan förenas med ungdomsverksamhet.

Frågor om tillstånd enligt 11 § till egentligt lotteri som skall bedrivas av en sammanslutning som är verksam huvudsakligen inom endast en kommun prövas av den kommunala nämnd som kommunen bestämmer. Frågor om tillstånd i övrigt prövas av länsstyrelsen. Om lotteriet skall bedrivas i flera län är dock lotterinämden tillståndsmyndighet.

S.k. frisektorlotterier

I 14 § lotterilagen regleras s.k. frisektorlotterier. Syftet med reglerna är att allmänt sett minska administrationen inom lotteriområdet. Frisektorlotterier får efter registrering ordnas av sådan ideell förening som avses i 11 § och som är verksam huvudsakligen inom endast en kommun. Insatserna får under en treårsperiod uppgå till högst 300 000 kr. Registrering skall ske hos den kommunala nämnd som kommunen bestämmer. Nämnden skall också utse en kontrollant för lotteriet. Vid varje årsskifte skall den som anordnar lotteriet lämna nämnden uppgift om insatsernas sammanlagda belopp i de lotterier som har anordnats under året.

Då det gäller bingospel är huvudregeln att bingospel får ordnas endast av ideella föreningar med stöd av 11 §. I viss utsträckning får dock bingospel efter tillstånd av länsstyrelsen ordnas i samband med offentlig nöjeställning (16 §). Det är således i sådana fall fråga om bingo som bedrivs kommersiellt.

Lotterier som får ordnas utan tillstånd

Tillställningslotterier får ordnas utan tillstånd under förutsättning bl.a. att insatserna och högsta vinsten är begränsade på visst sätt. Med stöd av dessa bestämmelser får ordnas bl.a. sedvanliga tombolalotterier samt chokladhjul, lyckohjul, pilkastning och bollkastning.

Övriga lotterier

Då det gäller reglerna för bl.a. automatspel, roulettspel, tärningsspel och kortspel hänvisar utskottet i första hand till lotterilagen och proposition 1981/82:170.

Lotterinämnden

År 1974 inrättades lotterinämnden (prop. 1974:51, bet. NU 21, rskr. 154). I samband med tillkomsten av lotterilagen permanentades nämnden (se främst prop. 1981/82:170 s. 100 och 314). Enligt förordningen (1982:1013) med instruktion för lotterinämnden är nämnden central förvaltningsmyndighet för frågor om tillämpningen av lotterilagen. Då det gäller lotterinämndens verksamhet m.m. hänvisar utskottet till betänkande KrU 1985/86:1 (s. 5).

Lagen (1928:376) om skatt på lotterivinster

Enligt lagen om skatt på lotterivinster utgår skatt för vinst i svenskt lotteri. Skattskyldig är den som ordnar lotteriet. Riksskatteverket är beskattningsmyndighet.

Skatten utgör 40 % av vinstens värde i fråga om vinst vid vinstdragning i vinstsparande anordnat av bank eller i sparkassa och 30 % av vinstens värde i fråga om annan vinst. Skatt skall dock inte betalas med högre belopp än att av vinsten återstår 100 kr. Skatt skall inte betalas för

1. vinst vid vadhållning genom totalisator vid hästtävlingar,
2. vinst i lotteri, när vinsten inte utgörs av pengar,
3. vinst i sådant spel som avses i lagen (1972:820) om skatt på spel,
4. vinst i pengar som utfallit på lott i lotteri som har anordnats av sådan sammanslutning som avses i 11 § lotterilagen,
5. annan vinst i pengar som uppgår till högst 100 kr.

Vid beräkning av skattebeloppet skall i vinstens värde inräknas den skatt som belöper på vinsten.

Skatt skall inte betalas för vinster som utfallit på lotter eller obligationer som inte sålts eller för vinster som inte tagits ut av vinnaren.

Lotterivinstskatten uppgick år 1988 till 1 785 milj. kr. Den betalas in av riksgäldskontoret, AB Tipstjänst, Svenska Penninglotteriet AB och av de banker som anordnar vinstsparande.

Lagen (1984:351) om totalisatorskatt

Enligt rubricerade lag (ändrad senast 1988:1337) tas totalisatorskatt ut med 11 % av de sammanlagda insatserna upp till 2 600 milj. kr. år 1984, 2 600 milj. kr. år 1985, 2 750 milj. kr. år 1986, 3 150 milj. kr. år 1988, 3 150 milj. kr. år 1989 och med 8 % på överstigande insatser. I proposition 1989/90:32, som nyligen förelagts riksdagen, föreslås att skattesatserna på totalisatoromsättningen skall vara oförändrade för år 1990 och tas ut med 11 % av de sammanlagda insatserna upp till 3 500 milj. kr. och med 8 % på överstigande insatser.

Totalisatorskatten uppgick enligt Trav och Galopps årsredovisning för år 1987 till 453,5 milj. kr. och för år 1988 till 525,3 milj. kr.

Lagen (1972:820) om skatt på spel

Enligt rubricerade lag (ändrad senast 1988:1571) erläggs spelskatt för sådant roulett- eller bingospel som kräver tillstånd enligt lotterilagen. Skatt betalas dock inte för sådant bingospel som får anordnas med stöd av 11 § lotterilagen om vinsterna endast utgörs av annat än pengar. Kortspel och tärningsspel jämställs med roulettspel.

Spelskatt utgår i fråga om roulettspel, för varje kalendermånad då skattskyldighet föreligger, med 6 000 kr. för tillstånd som innebär rätt till spel minst tre dagar varje vecka och med 2 000 kr. för tillstånd i annat fall. Om ett tillstånd avser fler än ett spelbord skall dock nämnda belopp höjas med 3 000 kr. resp. 1 000 kr. för varje spelbord utöver ett. I fråga om bingospel utgår spelskatt med 3 % av värdet av erlagda spelinsatser och entréavgifter eller andra avgifter i den mån avgifterna berättigar till deltagande i spelet. Före den 1 januari 1989 var skattesatsen 5,5 %.

Spelskatten uppgick år 1988 till 119 milj. kr.

Beskattningen av de statliga spelbolagens spel

I proposition 1989/90:32 om ändring i lagen (1984:351) om totalisatorskatt anges att regeringen avser att genomföra en översyn avseende beskattningen av de spel som anordnas av de statliga spelbolagen AB Tipstjänst och Svenska Penninglotteriet AB samt ATG, varvid en bedömning också kommer att göras av effekterna för hästsporten och spelbolagen av de förändringar som följer av skattereformen. En särskild utredare kommer att tillkallas för detta ändamål.

Aktiebolaget Tipstjänst började sin verksamhet år 1934. Numera är bolaget helägt av staten. Bolaget anordnar en rad olika vadhållningar och lotterier. Förutom det klassiska stryktipset anordnas sedan 1983 Måltips, sedan år 1980 Lotto och, efter introduktion under 1984, Joker, som innebär utlottning på löpnummer som finns tryckta på tips- och Lottokupongerna. Vidare ordnar bolaget sedan 1987 tre nya vadhållningsspel, nämligen Lången, Matchen och Toppen. Bolaget arrangerar vissa veckor Extratips i form av stryktips jämsides med det ordinarie tipset. I år har en ny spelform — Flax — introducerats.

Under år 1988 uppgick den totala omsättningen till 5 093 milj. kr., varav på Stryktips 1 315 milj. kr., på Måltips 507 milj. kr., på Lotto 1 899 milj. kr., på Joker 543 milj. kr., på Extratips 3 milj. kr., på Lången 672 milj. kr., på Matchen 123 milj. kr. och på Toppen 31 milj. kr. Totalt erhöll staten en nettovinst från bolaget på 1 297 milj. kr. År 1987 var vinsten 1 290 milj. kr. Vidare inlevererade bolaget år 1988 i vinstskatt 713 milj. kr. År 1987 uppgick vinstskatten till 701 milj. kr.

Det nuvarande tillståndet för bolaget gäller till utgången av år 1993.

Sedan år 1979 har vissa år idrottsrörelsen efter beslut av regeringen erhållit överskottet från en eller flera tipsomgångar (12,8 milj. kr. för år 1988). Tipstjänsts vinst — som skall inlevereras till staten — har således minskat i motsvarande mån. I de olika regeringsbesluten har angivits till vilka ändamål medlen skall användas. Sådana ändamål har varit exempelvis stöd till handikappidrotten, stipendier till elitidrottsmän, bidrag till Riksidrottsförbundets anläggning i Vålådalen och bidrag till en kampanj av Korporationsidrottsförbundet.

Tipstjänst har också på eget ansvar givit ett allmänt direkt stöd till idrotten.

Beträffande Tipstjänsts stöd till idrotten i angivna hänseenden hänvisar utskottet till riksdagens revisorers förslag 1988/89:18, till sitt yttrande 1988/89:KrU5y, till finansutskottets betänkande 1989/90:FiU3 samt till framställningen under avsnittet Utskottet.

Frågan om tipsmedlens användning har behandlats vid en rad tillfällen i riksdagen. Förra våren avlog riksdagen på förslag av kulturutskottet motionsyrkanden som syftade till att statens inkomster av lotterier och spel helt eller delvis skulle ställas till kulturens och/eller folkrörelsernas, främst idrottsrörelsens, förfogande (se bet. KrU 1987/88:22).

Svenska Penninglotteriet AB

Det av staten helägda bolaget Svenska Penninglotteriet AB började sin verksamhet år 1939. Bolaget har tillstånd att bedriva lotterier med penningvinster. Det nuvarande tillståndet gäller till utgången av år 1993. Villkoren för rörelsen är fastställda i regeringens tillståndsbeslut. Bolaget har under år 1988 anordnat följande lotterier, nämligen Penninglotteriet (24 ggr), Bellmanlotteriet (12 ggr), Trisslotteriet (12 ggr), Kulturlotteriet (1 gång) till förmån för konst, teater och andra kultu-

rella ändamål, Europalotteriet (1 gång) till förmån för kampanjen "Nära till naturen" samt — som närmare redovisas i det följande — Globelotteriet (1 gång).

Under år 1988 sålde bolaget lotter för 2 797 milj. kr., varav penninglotter för 749,9 milj. kr., Bellmanlotter för 617,8 milj. kr., Trisslotter för 1 384 milj. kr., Kulturlotter för 31,3 milj. kr., Europalotter för 12,9 milj. kr. och Globelotter för 1,2 milj. kr.

Här bör vidare nämnas följande. Förra året fick Riksidrottsförbundet tillstånd av lotterinämden att under tiden den 1 november 1988 —den 11 juli 1989 bedriva försäljning av Globelotter. Försäljningen skedde med lottmaskin. Penninglotteriet hade ansvaret för administrationen av lotteriet. Av en inom lotterinämdens kansli upprättad PM framgår att lotteriet gått med förlust. Lotterinämden har den 4 september i år avslagit en ansökan om tillstånd att i ett nytt försök anordna lotteri enligt Globelotteriiden under tiden den 1 januari—den 9 juli 1990. Beslutet har överklagats.

Staten tillfördes samma år 1 003,3 milj. kr. i vinstmedel och 183,5 milj. kr. i vinstskatt. Motsvarande belopp år 1987 var 1 027,9 milj. kr. resp. 185,4 milj. kr.

AB Trav och Galopp (ATG)

Totalisatorverksamhet i samband med trav- och galopptävlingar har i Sverige förekommit sedan lång tid. Sedan år 1974 har AB Trav och Galopp (ATG), bildat av Svenska travsportens centralförbund (STC) och Svenska galoppsportens centralförbund (SGC), tillstånd att anordna vadhållning i samband med hästtävlingar. I enlighet med vad som redovisats i proposition 1988/89:24 gäller till utgången av år 1989 en överenskommelse som träffats efter överläggningar mellan staten på den ena sidan och STC och SGC på den andra om villkoren för trav och galoppsporten och spelet i anslutning därtill. Enligt vad som redovisas i proposition 1989/90:32 har ett avtal som avser år 1990 nu träffats. Avtalet är i huvudsak oförändrat jämfört med det avtal som gäller för år 1989.

Enligt ett regeringsbeslut har ATG tillstånd att anordna vadhållning i samband med hästtävlingar. I beslutet anges de närmare villkor som gäller för tillståndet, bl.a. om storleksordningarna av vinnarnas andel. Vid sidan av lotteritillståndet för ATG finns förordningen (1984:354) om totalisatorvadhållning. Av denna framgår att riksskatteverket (RSV) är tillsynsmyndighet, att RSV utser särskilda kontrollanter och att RSV meddelar närmare föreskrifter för kontrollverksamheten. RSV har utfärdat ett vadhållningsreglemente.

ATG anordnar förtidsspel — bl.a. V 65 — och banspel. Även de senare spelen bedrivs numera för ATG:s räkning och i bolagets namn.

Totalisatoromsättningen uppgick år 1988 till 5 360 milj. kr. Som tidigare angetts uppgick totalisatorskatten till 525,3 milj. kr.

Idrott 80 var det första sammanhållande programmet för idrottsrörelsen. Riksidrottsförbundet har nu utarbetat förslag till ett nytt handlingsprogram för riksidrotten med klart angivna mål för 1990-talet. Programmet har titeln Idrottspolitisk offensiv med undertiteln Idrottsrörelsens handlingsprogram med sikte på år 2000. Ett avsnitt i programmet har rubriken Samhällsstödet måste förstärkas. I avsnittet anförs bl.a. följande.

Möjligheterna för idrottsrörelsen att öka sina intäkter måste förbättras. Under en följd av år har de statliga spelens och ATG:s expansion, inte minst genom att de fått tillstånd att lansera nya spelformer, gjort att idrottsrörelsens spel och lotterier kraftigt minskat sina marknadsandelar. Totalt har det handlat om en halvering under en tioårsperiod.

Visserligen har lotterilagen ändrats i en för idrotten positiv riktning, vilket bidragit till att intäkterna från bingoverksamheten ökat markant. Men för att idrotten skall kunna konkurrera med de statliga spelbolagen och ATG krävs att den får bedriva spel och lotterier på lika villkor.

RF bör dessutom verka för att idrottsrörelsen ges möjlighet till delägarskap i AB Tipstjänst och därmed också del av bolagets vinster. Skälet till detta är att det är idrotten som "äger produkten" på vilken Tipstjänsts verksamhet vilar. Om idrottsrörelsen ges möjlighet att ta ett sådant ägaransvar bör detta rimligen också vara positivt för AB Tipstjänsts marknadsföring och ekonomiska resultat.

Den svenska idrottsrörelsens styrka, både som breddverksamhet och på den internationella arenan, ligger i dess folkrörelsekaraktär. Barn och ungdomar erbjuds att pröva olika idrotter till ingen eller i alla fall försumbar kostnad. De bästa får, oavsett social bakgrund, chansen att satsa på en elitkarriär. Övriga kan fortsätta att glädjas av och i idrotten på breddnivå.

Idrottsrörelsens ökande självfinansiering utgörs till största delen av medlemsavgifter, startavgifter, hyror av anläggningar etc., alltså avgifter som i hög grad erläggs av idrottsutövaren.

Om föreningar och förbund tvingas fortsätta höja sina avgifter hotas en av grundpelarna i den svenska idrottsrörelsen. Vår ledstjärna "idrott åt alla" kommer att urholkas.

Därför är idrottens finansiering en viktig samhällsfråga. Det offentliga stödet får inte urholkas. Lika viktigt är dock att idrottsrörelsen ges möjlighet att öka sin egen finansiering. Detta måste staten stödja genom att ge idrottsrörelsen förutsättningar i form av gynnsammare skatter och lotterilagstiftning.

I avsnittet krävs av samhället bl.a. att idrotten ges ett kraftigt ökat offentligt stöd med respekt för den fria och självständiga folkrörelsen, att idrottsrörelsen ges möjlighet till delägarskap i AB Tipstjänst och därmed del av bolagets vinst samt att idrottsrörelsen får bedriva spel och lotterier på samma villkor som de statliga spelbolagen och ATG.

Handlingsprogrammet kommer att föreläggas Riksidrottsmötet för beslut senare i höst.

I ett utlåtande till Riksidrottsmötet över en motion föreslår Riksidrottsstyrelsen att Riksidrottsmötet uppdrar åt Riksidrottsstyrelsen att hemställa att regeringen snarast tillsätter en parlamentarisk utredning om idrottsrörelsens ställning i samhället och samhällets stöd till idrot-

ten. I motiveringen framhålls att en sådan utredning kan bidra till att ytterligare förstärka det idrottspolitiska programmet, bl.a. genom att åstadkomma en mer samlad syn på idrottsrörelsens betydelse inom samhället och på hur stöd i olika former skall utformas för att ge bästa möjliga effekt för alla parter. Det är emellertid viktigt, anför det vidare, att i en sådan process starkt betona vikten av att värna om idrottsrörelsens karaktär av självständig folkrörelse.

Utskottet

I betänkandet behandlar utskottet *dels* ett antal motionsyrkanden av innehåll att statens inkomster av lotterier och spel helt eller delvis skall ställas till kulturens och/eller folkrörelsernas, främst idrottens, förfogande, *dels* motionsyrkanden som innefattar övergripande eller mer specifika krav på åtgärder i syfte att öka de ideella organisationernas andel av spelmarknaden och underlätta deras spelverksamhet. Utskottet behandlar även vissa motionsyrkanden som inte kan anses beröra nämnda frågeställningar.

Frågor om *överförande av medel från statens spelverksamhet till kulturområdet eller till folkrörelser* — särskilt idrottsrörelsen — tas upp i fem motioner. Motionärerna bakom motion Kr205 (c) vill att riksdagen hos regeringen begär förslag om inrättande — enligt riktlinjer som anges i motionen — av en kultur- och folkrörelsefond uppbyggd med en andel av skatter, avgifter och rörelseöverskott som tillfaller staten genom spel och lotterier (yrkande 4). Motionärerna bakom motion Kr506 (vpk) vill att regeringen skall framlägga förslag om hur ett anslag motsvarande tipsmedlens storlek årligen skall tillföras idrotts- och friluftslivet (yrkande 2). I motion Kr502 (m) begärs det att regeringen upptar överläggningar med Riksidrottsförbundet för att diskutera omfattning och fördelningsprinciper i och för införandet av en generell och uthållig form för överförande av medel som inlevereras från Tilstjänst till idrottsrörelsen (yrkande 11). Motionärerna vill också att riksdagen redan för budgetåret 1989/90 beslutar överföra 8 milj. kr. av Tilstjänsts inlevererade överskott till idrottsrörelsen (yrkande 12). Även motionärerna bakom motion Kr509 (m) vill att en viss fastställd andel av Tilstjänsts överskott varje år skall tillföras idrotten. I motion Kr501 (fp) föreslås att det undersöks hur en större del av Tilstjänsts överskott kan ställas direkt och varaktigt till idrottens förfogande (yrkande 3). Motionären bakom motion Kr319 (fp) vill att frågan om ett särskilt lotteristöd för kulturen med anknytning till statens spelverksamhet utreds.

Frågor om en *ökning av de ideella organisationernas andel av spelmarknaden* tas upp i ett flertal motioner. Enligt motionärerna bakom motionerna Kr501 (fp) och Kr502 (m) bör frågan om hur detta skall kunna ske utredas (yrkandena 5 resp. 4). I motion Kr513 (c) framhålls att spel med direktdragning tidigare varit förbehållet folkrörelserna. Motionärerna vill att riksdagen beslutar att spel med direktdragning även i fortsättningen skall vara förbehållet föreningar av olika slag

(yrkande 3). I annat fall, menar motionärerna, bör föreningslivet få del av t.ex. nettovinsterna av Triss- och Jokerlotterierna (yrkande 4). Motionärerna bakom motion Kr502 begär att regeringen lämnar förslag om rätt för ideella organisationer att anordna lotterier av samma typ som det s.k. Trisslotteriet (yrkande 9). De vill också att de ideella organisationerna skall ha rätt att utveckla nya spelformer (yrkande 10). I motion Kr502 framställs också vissa konkreta förslag som syftar till att de ideella organisationernas andel av spelmarknaden skall öka och att deras spelverksamhet skall underlättas. Motionärerna vill sålunda att penningvinster utan någon beloppsmässig begränsning skall tillåtas i lokala, regionala och riksomfattande föreningslotterier (yrkandena 5 och 6). De vill också att någon tillståndsplikt för lokala föreningslotterier som bedrivs från fast försäljningsställe inte skall förekomma (yrkande 7).

Utskottet har vid ett flertal tillfällen tidigare behandlat frågor som rör överförande av medel från statens spelverksamhet till idrottsrörelsen. I enlighet med vad utskottet framhållit i dessa sammanhang konstaterar utskottet att krav på specialdestinering av vissa inkomster på statsbudgeten i allmänhet har avvisats av riksdagen. Skälen härtill är att man ansett att stödet till viss verksamhet främst bör prövas mot andra föreliggande utgiftsbehov och således inte göras beroende av inkomster på viss inkomstitel. I enlighet härmed har utskottet, då utskottet senast behandlade motioner med samma inriktning (KrU 1987/88:22), också framhållit att idrotten har rätt till ett betydande samhällsstöd oberoende av att den via tipsverksamheten tillför statsverket inkomster samt att prövningen av stödet till idrotten får ske med utgångspunkt i det stödbehov som bedöms föreligga ställt i relation till andra behov.

Det hör i sammanhanget anmärkas att Tiptjänst under en följd av år fått regeringens tillstånd att anordna vissa spelomgångar där över-skottet från bolagets tipstävling tillfallit idrottsrörelsen. Riksdagens revisorer har satt i fråga regeringens rätt att utan riksdagens medgivande lämna stöd av det här slaget (förs. 1988/89:18). Revisorerna har också — och framför allt — satt i fråga om, som skett, bolaget har rätt att lämna vissa föreningar och organisationer på idrottsområdet stöd som inte kan anses vara erforderligt för bolagets löpande vadhållningsverksamhet utan måste anses som ett allmänt direkt stöd till idrotten. Kulturutskottet har yttrat sig över ärendet till finansutskottet, som därefter — med viss ändring av vad kulturutskottet förordat — föreslagit *dels* att det med gällande regler inte bör förekomma att Tiptjänst lämnar direkt stöd till svensk idrott, *dels* att Tiptjänsts möjligheter att lämna stöd till olika idrottsaktiviteter skall ses över, *dels* att riksdagen skall anhålla att regeringen i budgetpropositionen 1989/90 skall ge riksdagen en samlad och fullständig bild av hur stort belopp det totala statliga stödet till idrotten uppgår till (bet. 1989/90:FiU3, yttrande 1988/89:KrU5y).

Enligt kulturutskottets uppfattning finns det inte skäl att nu ompröva utskottets i det föregående redovisade ställningstaganden i fråga om specialdestinering av statens inkomster av lotterier och spel.

För att förbättra folkrörelsernas möjligheter att, som ett viktigt komplement till samhällets stöd, själva finansiera sin verksamhet föreslog regeringen förra året vissa ändringar i lotterilagen. Förslagen godkändes av riksdagen med vissa av utskottet föreslagna längre gående förändringar än regeringen föreslagit i sådant syfte (prop. 1987/88:141, KrU 1987/88:22, rskr. 1987/88:391). De fr.o.m. den 1 januari i år gällande ändringarna i lotterilagen m.fl. lagar syftade till att dels göra folkrörelsernas lotterier mer attraktiva, dels öka föreningarnas utbyte av den spelverksamhet som förekommer. Folkrörelserna gavs vissa möjligheter till penningvinster i lotterier och bingospel. Vidare blev alla varulotterier, dvs. även bingo med enbart varuvinster, skattefria. En sänkning av skatten på bingospel med penningvinster från 5,5 % till 3 % av omsättningen genomfördes. Slutligen genomfördes ett flertal administrativa förenklingar. Bl.a. ersattes tillståndsvånget för vissa lokala lotterier med en registrering.

Vid sin behandling förra året av motionsyrkanden av i huvudsak samma innebörd som de nu aktuella framhöll utskottet att frågan om hur spelmarknaden utvecklas är beroende av i vilken utsträckning som föreningarna förmår att utnyttja de ökade möjligheter till intäkter av lotterier och spel som ändringarna innebär. I sammanhanget förordade utskottet också att effekten på spelmarknaden av förändringarna avvaktas innan ställning tas till frågan om åtgärder bör vidtas för att ytterligare förbättra folkrörelsernas ekonomiska förutsättningar.

Uppgifter om bingospelets utveckling sedan årsskiftet 1988-1989 visar att omsättningen ökat med i vart fall 15-17 % och att nettobehållningen ökat med över 30 %. Underlaget är emellertid ännu inte sådant att det är möjligt att dra några säkra slutsatser om hur folkrörelsernas förbättrade möjligheter till inkomster av lotterier och spel kommer att utvecklas.

Utskottet vill vidare framhålla att det inom Riksidrottsförbundet utförts ett utredningsarbete som lett fram till ett förslag till handlingsprogram för riksidrotten med klart angivna mål för 1990-talet. Som framgår av ett tidigare avsnitt i detta betänkande har i handlingsprogrammet ägnats uppmärksamhet åt frågor om idrottens finansiering, såväl egenfinansiering som finansiering i form av stöd från samhället. Avsikten är att förslaget skall läggas fram för Riksidrottsmötet senare i höst. Riksidrottsmötet kommer också att få ta ställning till ett förslag från Riksidrottsstyrelsen om tillsättandet av en parlamentarisk utredning om idrottsrörelsens ställning i samhället och samhällets stöd till idrotten.

Det framstår som naturligt att en sådan utredning kommer till stånd. Med hänsyn till vikten av att idrotten även i fortsättningen har en självständig ställning i förhållande till samhället måste det dock ankomma på idrottsrörelsen att väcka frågan hos regeringen om tillsättandet av en utredning motsvarande den som år 1969 framlade betänkandet (SOU 1969:29) *Idrott åt alla*, vilket ledde till beslut av riksdagen påföljande år.

Med beaktande av den lämnade redovisningen — och mot bakgrund av att den reform som riksdagen fattade beslut om förra året varit i

kraft mindre än ett år — avstyrker utskottet bifall till motionerna Kr501 yrkandena 3 och 5, Kr502 yrkandena 4—6 samt 9—11, Kr506 yrkande 2, Kr509 och Kr513 yrkandena 3 och 4.

Utskottet är inte berett förorda att det belopp — 8 milj. kr. — som anges i motion Kr502 (yrkande 12) *under innevarande budgetår överförs till idrottsrörelsen*; enligt motionen skulle beloppet tas av den vinst som Tipstjänst inlevererar till staten. Frågan om storleken av det statliga stödet för innevarande budgetår till idrottsrörelsen har prövats i budgetsammanhang under våren.

Utskottet behandlar härfter det i motion Kr205 framställda yrkandet om en *kultur- och folkrörelsefond* uppbyggd med en andel av skatter, avgifter och rörelseöverskott som tillfaller staten genom spel och lotterier (yrkande 4).

Förslaget skiljer sig från tidigare behandlade motionskrav rörande kulturfonder (se senast bet. 1988/89:KrU15 s. 15) på det sättet att fondmedlen skulle bestå av medel som eljest skulle tillföras statsbudgeten. Enligt utskottets mening finns det inte skäl att upprätta en fristående fond för att ge statligt stöd till kultur- och folkrörelsesektörerna. Behovet av stöd till dessa får i enlighet med det synsätt som tidigare kommit till uttryck prövas i budgetsammanhang. Motionsyrkandet avstyrks således.

Utskottet är inte berett att ta något initiativ för att — med den infallsvinkel som används i motion Kr319 — kultur skulle spridas lotterivägen. Motionen avstyrks därför.

I motion Kr502 förordas att regeringen skall kunna ge *tillstånd till sådant automatspel* som ger vinst i form av pengar, värdebevis, spelpoletter eller liknande (yrkande 8).

Utskottet erinrar om att riksdagen förra året — efter förslag av utskottet (se KrU 1987/88:22 s. 18) — avslag motionsyrkanden om att förbudet mot spel på enarmade banditer skulle upphävas. Utskottet finner inte skäl ändra inställning i denna fråga. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Med början i november 1988 sändes i TV-programmet Zick Zack lottodragningar. Efter tolv sändningar fälldes programmet av radionämnden. Enligt nämnden var programupplägget ett brott mot såväl den s.k. gynnanparagrafen som vederlagsparagrafen i radiolagen. Motionärerna bakom motion Kr417 (fp) vänder sig mot den *favorisering av statligt spel* som förekommit i programmet (yrkande 3). Efter fällningen i radionämnden har programmet upphört. I dagarna har en särskild utredare lagt fram rapporten (Ds 1989:65) Sponsring m.m. av Sveriges Radios program, vari bl.a. radionämndsärendet redovisas som bakgrund till utredarens överväganden. Motionsyrkandet påkallar enligt utskottets uppfattning inte någon riksdagens åtgärd.

I motion Kr502 begärs — som tidigare angetts — att riksdagen beslutar slopa tillståndsplikten också för lokala *föreningslotterier bedrivna från fast försäljningsställe*. Utskottet konstaterar att sådan tillståndsplikt föreligger endast för det fall att den fasta försäljningsplatsen blir

tillgänglig genom att lotterianordnaren utnyttjar ett serviceföretag. Skälet till att tillståndsplikten behållits för sådana fall var önskvärdheten att de intäkter som lotteriverksamheten ger verkligen tillfaller den förening som ordnar lotteriet. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionen i här aktuell del (yrkande 7).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *statens och folkrörelsernas spelverksamhet*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr501 yrkandena 3 och 5, 1988/89:Kr502 yrkandena 4—6 samt 9—11, 1988/89:Kr506 yrkande 2, 1988/89:Kr509 och 1988/89:Kr513 yrkandena 3 och 4,
res. 1 (m, c, fp)
res. 2 (vpk)
2. beträffande *överföring av medel till idrottsrörelsen under innevarande budgetår*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr502 yrkande 12,
res. 3 (m)
3. beträffande *en kultur- och folkrörelsefond*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr205 yrkande 4,
res. 4 (c)
4. beträffande *viss kulturspridning lotterivägen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr319,
5. beträffande *visst automatspel*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr502 yrkande 8,
res. 5 (m)
6. beträffande *TV-programmet Zick Zack*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr417 yrkande 3,
7. beträffande *fast försäljningsställe*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr502 yrkande 7.
res. 6 (m)

Stockholm den 7 november 1989

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Maja Bäckström (s), Berit Oscarsson (s), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ulla Berg (s) och andre vice talman Christer Eirefelt (fp).

1. Statens och folkrörelsernas spelverksamhet (mom. 1)

Ingrid Sundberg (m), Jan Hyttring (c), Lars Ahlmark (m), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c) och andre vice talman Christer Eirefelt (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet har" och på s. 14 slutar med "och 4" bort ha följande lydelse:

Idrottsrörelsen och övriga svenska folkrörelser finansierar sin verksamhet genom föreningarnas egna medlems- och deltagaravgifter, genom bidrag från samhället samt genom inkomster från bl.a. lotteri-verksamhet. Under senare tid har dessutom reklamintäkter och sponsring från företag blivit en viktig inkomstkälla för vissa föreningar.

I propositionen med förslag till lotterilag (*prop.* 1981/82:170) framhölls att de ideella föreningarna bör ges så goda förutsättningar som möjligt att själva finansiera sin verksamhet. Ett för folkrörelserna ökat utbyte av lotterimarknaden är viktigt inte minst för att finansiera värdefull verksamhet för vilken stöd som är motiverat av kommersiella intressen inte är aktuellt. Utskottet har stor förståelse för att ideella föreningar har ett starkt intresse av att förbättra sitt utbyte av lotterimarknaden och att man ser med oro på den statliga lotteri- och spelverksamhetens utveckling.

Frågor som rör folkrörelsernas, främst idrottsrörelsens, möjligheter att finansiera sin verksamhet genom lotterimedel kommer på skilda sätt till uttryck i motionerna. I enlighet med vad som angivits i det föregående avser motionsyrkandena sålunda dels frågor om folkrörelselotteriernas möjlighet att utvecklas och hävda sig på marknaden gentemot de statliga lotterierna, dels frågor om användningen av statens inkomster av lotterier och spel.

De ändringar som gjordes i lotterilagen förra året innebar vissa förbättringar av folkrörelsernas möjligheter att finansiera sin verksamhet. Även om åtgärderna delvis fått en sådan effekt, måste man konstatera att den statliga lotteriverksamheten under en följd av år expanderat kraftigt på idrottens och övriga folkrörelserns bekostnad.

Enligt utskottets uppfattning finns det anledning att starkt ifrågasätta om det mot den angivna bakgrunden är realistiskt att utgå från att fortsatta överväganden enbart i syfte att förbättra folkrörelsernas möjligheter att själva skaffa sig intäkter av lotterier och spel kan leda till förslag som på ett varaktigt sätt tillgodoser folkrörelsernas berättigade intressen av ökade inkomster från denna sektor. De krav av vitt skilda slag som nu ställs understryker i stället att en mer övergripande beredning än den som låg till grund för förra årets reform på området bör göras.

Enligt utskottets uppfattning talar övervägande skäl för att en översyn nu bör ske utifrån den utgångspunkten att frågorna om en ökning

av de ideella organisationernas andel av spelmarknaden och om en överföring av statens inkomster från lotterier och spel till folkrörelserna har ett sådant samband med varandra att de bör bli belysta och övervägda i ett sammanhang. Som ovan redovisats föreslår Riksidrottsstyrelsen en parlamentarisk utredning med samma inriktning. Det nära samband som råder mellan Tipstjänsts verksamhet och idrottsrörelsen kan också sägas tala för det angivna ställningstagandet. Detta samband har kommit till uttryck i finansutskottets betänkande över ett förslag av riksdagens revisorer rörande Tipstjänsts stöd till idrotten (bet. 1989/90:FiU3, yttr. 1989/90:KrU5y).

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall begära att en parlamentarisk utredning tillsätts för att undersöka möjligheterna att öka folkrörelsernas utbyte av den totala spelmarknaden. Utredningen bör också belysa frågan om förutsättningarna för att en större andel av statens inkomster av lotterier och spel direkt och varaktigt överförs till folkrörelserna.

Det anförda bör riksdagen med anledning av motionerna Kr501 yrkandena 3 och 5, Kr 502 yrkandena 4—6 samt 9—11, Kr506 yrkande 2, Kr509 och Kr513 yrkandena 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna.

I det ovan angivna betänkandet av finansutskottet har utskottet föreslagit att det skall göras en översyn av Tipstjänsts möjligheter att lämna stöd till olika idrottsaktiviteter. Finansutskottet har anfört vissa synpunkter i ämnet.

Enligt kulturutskottets uppfattning är det naturligt att den av utskottet nu förordade utredningen även får i uppdrag att — om riksdagen bifaller finansutskottets förslag i denna del — överväga de frågeställningar som finansutskottet funnit skäl att aktualisera.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *statens och folkrörelsernas spelverksamhet*
att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Kr501 yrkandena 3 och 5, 1988/89:Kr502 yrkandena 4—6 samt 9—11, 1988/89:Kr506 yrkande 2, 1988/89:Kr509 och 1988/89:Kr513 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Statens och folkrörelsernas spelverksamhet (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet har" och på s. 14 slutar med "och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet har upprepade gånger i av riksdagen godkända betänkan- den uttalat bl.a. att idrotten har rätt till ett betydande samhällsstöd oberoende av att den via tipsverksamheten tillför statsverket inkomster. Detta uttalande äger fortfarande giltighet. Denna ståndpunkt har emellertid främst betydelse i ett läge då tipsmedlen skulle vara av en storlek

som understeg vad som krävdes för att ge idrotten ett rimligt stöd. Numera överstiger Tipstjänst årliga vinst avsevärt 1 miljard kronor. Det direkta stödet till idrotten uppgår till mindre än 300 milj. kr., vartill kommer framför allt det särskilda ungdomsstödet. Med hänsyn till idrottens stora betydelse för ungdomen bör stödet till idrotten successivt trappas upp. Regeringen bör i enlighet med vad som föreslås i motion Kr506 yrkande 2 snabbbehandla frågan om tipsmedlens användning och framlägga förslag om hur ett anslag motsvarande tipsmedlens storlek årligen kan tillföras idrotts- och friluftslivet. Anslaget bör användas till bidrag till kommunerna för uppförande av idrottsanläggningar, till stöd för småklubbar, kvinnoiddrott och handikappidrott. Även stöd till elitiddrott bör utgå för att motverka kommersialismen, bl.a. genom att förbättra möjligheterna till utbildning och inrättande av någon form av idrottsstipendier.

Genom utskottets ställningstagande tillgodoses helt eller delvis motion Kr501 yrkandena 3 och 5, motion Kr502 yrkandena 4 och 11 och motion Kr509.

Utskottet avstyrker motion Kr502 yrkandena 5, 6, 9 och 10 samt Kr513 yrkandena 3 och 4.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande statens och folkrörelsernas spelverksamhet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:Kr501 yrkandena 3 och 5, 1988/89:Kr502 yrkandena 4 och 11, 1988/89:Kr506 yrkande 2 och 1988/89:Kr509 samt med avslag på motionerna 1988/89:Kr502 yrkandena 5, 6, 9 och 10 och 1988/89:Kr513 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Överföring av medel till idrottsrörelsen under innevarande budgetår (mom. 2)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet är" och slutar med "under våren" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör redan för innevarande budgetår fatta beslut som innebär en markering av att det är angeläget att medel överförs från Tipstjänst till idrottsrörelsen. Ett belopp om 8 milj. kr. av den vinst som inlevereras till staten bör i enlighet med vad som föreslås i motion Kr502 (m) utgå till idrottsrörelsen, i första hand till lokala föreningar, varvid en viss summa bör gå till handikappidrotten (yrkande 12). Det bör ankomma på regeringen att överväga på vad sätt överföringen av vinstmedlen kan ske.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande överföring av medel till idrottsrörelsen under innevarande budgetår*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr502 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. En kultur- och folkrörelsefond (mom. 3)

1989/90:KrU2

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Förslaget skiljer" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Tidigare väckta förslag av företrädare för centerpartiet om inrättande av en kultur- och folkrörelsefond, som skulle tillföras en del av de medel som inflyter till staten genom spel och lotterier, har mött ett positivt gensvar. Det beräknas att staten genom skatter, avgifter och rörelseöverskott från spel och annan lotteriverksamhet under innevarande budgetår skall tillföras 4,9 miljarder kronor. Mot denna bakgrund — och med beaktande av att intäkterna nått denna storleksordning som en följd av att staten dränerat inkomstmöjligheterna för folkrörelse- och kultursektorn — framstår det som naturligt att en fond tillskapas. Detta bör ske med utgångspunkt i de riktlinjer som anges i motion Kr205. Följande bör gälla.

En organisationskommitté bör tillkallas snarast möjligt. Kommittén skall utforma förslag till regler för fondens styrning och förvaltning samt formulera utkast till utdelningsprinciper. Regeringen skall förelägga vårriksdagen 1990 erforderliga förslag. Under nästa budgetår avsätts 250 milj. kr. till fonden. Påföljande år ökas avsättningen till 450 milj. kr. Den första utdelningen ur fonden skall göras i november nästa år. Fonden skall inrikta sin anslagsgivning på nydanande och utvecklande insatser. Kulturinstitutionernas grundbehov skall också i fortsättningen täckas genom direkta statsanslag. Styrelsen bör utses av riksdagen eller regeringen. Såväl kulturell som finansiell kompetens skall finnas företrädd i styrelsen. För de skilda kulturområdena bör finnas särskilda kommittéer, som har ansvaret för bedömningen av bidragsansökningar. Beträffande kommittéernas sammansättning m.m. bör gälla vad som anges i motionen.

Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Kr205 yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *en kultur- och folkrörelsefond*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr205 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Visst automatspel (mom. 5)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Kr502 (m) föreslog lotteriutredningen att regeringen skulle kunna ge tillstånd till sådant automatspel som ger vinst i form av pengar, värdebevis, spelpolletter eller liknande. Förslaget tillstyrktes av flertalet remissinstanser. Utskottet delar motionärer-

nas uppfattning att automatspel bör tillåtas i enlighet med vad som föreslogs av lotteriutredningen. Med anledning av motion Kr502 i här aktuell del bör det ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till erforderliga ändringar i lotterilagen.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *visst automatspel*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr502 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Fast försäljningsställe (mom. 7)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "I motion Kr502 begärs" och på s. 15 slutar med "(yrkande 7)" bort ha följande lydelse:

En betydande del av föreningslivets lotterier bedrivs från fasta försäljningsplatser. Ett bibehållande av tillståndsplikten för sådana lotterier är därför förenat med betydande olägenheter för föreningarna. Enligt utskottets uppfattning väger de skäl som regeringen och kulturutskottet (prop. 1987/88:141 s. 20, bet. KrU22) tidigare anför för tillståndsplikten inte så tungt att det är motiverat att bibehålla denna. Lotterier som bedrivs från fasta försäljningsplatser bör således jämföras med andra lotterier och undantas från tillståndsplikt om övriga förutsättningar härför är uppfyllda. Regeringen bör förelägga riksdagen förslag härom.

Med anledning av motion Kr205 yrkande 7 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *fast försäljningsställe*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr502 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,